ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 75 ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հաբաթ 14 Մայիսի 1888 Հաբաթ 14 Մայիսի ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 75

Տարեկան 10 բուբլի, վեց ամիսը՝ 6 բուբլի, երեք ամիսը՝ 3 բ. 50 կ., ամիսը՝ 1 բ. 50 կ., Հասում 5 կոպեկ։
Բաժանորդ գրվում են Թիֆլիսում միայն խմբագրատանը։

Խմբագրության հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ» կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր (բացի սուն օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարությունները ընդունվում են ամեն լեզուներով։
Յայտարարությունների բառին 2 կ., բեկլամների համար կրկնապատիկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—

Առաջնորդ.—Թիֆլիսի Քամոյենց եկեղեցւոյ երէցփոխութեան առթիւ։

Քրոնիկոն.—Լուրեր։

Թղթակցութիւններ.—Շուշի։ Նամակ Թիւրքեստանից։ Կ. Պոլիս.

Քաղաքական.—Լուրեր։

Խառն Լուրեր.

«Նոր-Դար»-ի հեռագրները։

Բանասիրական.— Աննա Սարոյեան։

Յայտարարութիւններ.

ԱՌԱՋՆՈՐԴ

Թիֆլիս 13 մայիսի, 1888

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՄՈՅԵՆՑ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ԵՐԷՑԵՓՈՒԽՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻԻ

—

Թիֆլիսի Քամոյենց եկեղեցու նոր երէցփոխի ընտրութեան առթիւ ծագած վէճը մի եկեղեցու վէճ չէ, այլ մեր բոլոր եկեղեցիներին է վերաբերում։ Այդ վէճը յարուցանում է այնպիսի խնդիրներ, որոնք բոլոր եկեղեցիների համար էլ նշանաւոր են և հետաքրքիր. նա մերկացնում է այնպիսի պակասութիւնները, որոնց, ի վնաս եկեղեցու և եկեղեցական գործերի, ենթարկուած են մեր բոլոր եկեղեցիները. նա լոյս է հանում այնպիսի հրահանգուած կեղծիքներ, որոնք ահա մի քանի տարի է երբեմն ճշմարտութիւնները փաւաքանվում են։

Թողնենք այն նշանաւոր խնդիրը, թէ ո՞վ է այս կամ այն եկեղեցու տէրը, այսինքն եկեղեցու վերաբերութեամբ տնօրինութիւնները անողը, եկեղեցու ծո՞ւխը թէ ժամաւորը։ Թողնենք և դրանից ծագող երկրորդ բայց աւելի կարևոր խնդիրը, թէ ո՞վ է մի եկեղեցու ծուխը և ո՞վ է ժամաւորը, և այդ երկուսի մէջ ի՞նչ տարբերութիւն կայ։ Մենք դարձնենք մեր ուշադրութիւնը դեռ Քամոյենց եկեղեցու նոր երէցփոխի ընտրութեան առթիւ երկու հակառակ կողմի միմեանց դէմ բռնած դիրքի և այդ դիրքերը պաշտպանելու ժամանակ գործ դրած միջոցների և յայտնած մտքերի վերայ։

Նորընտիր երէցփոխի կողմնակիցները պահանջում են հաշիւ նախկին երէցփոխից՝ հիմնելով իրենց պահանջը հայ ժողովրդի դարևոր վայելած ընտրութեան իրաւունքի և—առաջնորդական հրահանգի վերայ։

Նախկին երէցփոխի կողմնակիցները պահանջում են, որ նա հաշիւը չտայ և իր պաշտօնից չհեռանայ, որովհետև նոր երէցփոխի ընտրութիւնը անկանոն է, հետևաբար նոր երէցփոխ չպէտք է ընտրուած համարել։ Իրանք էլ իրենց պահանջը հիմնում են հայ ժողովուրդի դարևոր վայելած ընտրութեան իրաւունքի և—առաջնորդական հրահանգի վերայ։

Ինչպէս տեսնում է ընթերցողը, երկու միմեանց հակառակող կողմի պահանջները միևնոյն Հայաստանեայց եկեղեցու շնորհիւ ժողովրդի վայելած իրաւունքների և միևնոյն առաջնորդի հրահանգի վերայ են հիմնուած։

Պարզ է, որ այստեղ մտքերի շփոթութիւն կայ և մտքերի շփոթութիւնը առաջացնող կարող է լինել միմիայն առաջնորդական հրահանգը։

Որպէս զի ընթերցողը տեսնէ, որ մտքերի շփոթութեան պատճառը հրահանգն է, հարկաւոր է միայն ուշադրութիւն դարձնել այն դիրքի վերայ, որ նոր երէցփոխի կողմնակիցները բռնել են հին երէցփոխի դէմ և այս վերջինս նրանց դէմ։

Նոր երէցփոխի ընտրողներն ասում են. «առաջնորդական հրահանգի հիման վերայ մենք Քամոյենց եկեղեցու ծուխ ենք, ընտրել ենք նոր երէցփոխ, իսկ դու հին երէցփոխ, տուր մեզ եկեղեցու հաշիւը»։

Նոր երէցփոխի ընտրողները այդպէս վարուելու կատարեալ իրաւունք ունին։

Նախկին երէցփոխը նոյնպէս կատարեալ իրաւունք ունի իւր տուած պատասխանով. նա ասում է. «ես ձեզ, պարոններ, հաշիւ տալ չեմ ուզում, պարտաւոր չեմ, ես իրաքանչիւր տարի հաշիւ եմ տուել առաջնորդական հրահանգի հիման վերայ՝ առաջնորդական յանձնաժողովին, որին նախագահել է առաջնորդը»։

Այստեղից երևում է, որ նախկին երէցփոխ պ. Ֆ. Հաքիմեանը հաշիւ տալուց չէ փախչում, այլ չէ ճանաչում, չէ ընդունում իրենից այսօր հաշիւ պահանջողների իրաւունքը։

Ընթերցողը տեսնում է մտքերի շփոթութիւնը և տեսնում է, որ այդ ամենի պատճառը հրահանգն է։

Վիճող երկու կողմն էլ իրենց վէճը ուղիղ ճանապարհի վերայ դրած կը լինեն, եթէ հրահանգը մէկ կողմը թողնեն և միմիայն Հայաստանեայց եկեղեցուց հայ ժողովրդին աւանդած ընտրողական իրաւունքի վերայ հիմնուելով միմեանց դէմ վիճեն։ Այն ժամանակ, օրինակ, նոր երէցփոխի ընտրողները մեծ իրաւունքով կարող էին ասել պ. Հաքիմեանին այն, ինչ որ այժմս չեն կարող ասել։ Նրանք կարող էին ասել. «պարոն, քեզ ո՞վ է իրաւունք տուել մի որև է յանձնաժողովի հաշիւ տալ, դու մեր եկեղեցու երէցփոխանն ես, այս եկեղեցու ժողովուրդն է քեզ երէցփոխ ընտրել, նրան պարտական ես դու հաշիւ տալ»...

Այդպէս խօսելու իրաւունք ունենալու համար նոր երէցփոխին ընտրողները առաջնորդական հրահանգներով չպէտք է ընտրուէին անէին և իրենց (երեկ Քամոյենց եկեղեցի մտածները) չպէտք է թոյլ տային խլելու երէցփոխի ընտրութեանը մասնակցելու իրաւունքը նրանցից, որոնք Քամոյենց եկեղեցին պահել պահպանել ես շրսելու օրից ա 20—30 տարի է այդ եկեղեցին են յաճախում և այդ եկեղեցու համար երէցփոխներ ընտրում, ինչպէս ընտրել են իւր ժամանակին պ. Ֆ. Հաքիմեանին։ Նրանք պէտք է թոյլ տային և այդ վերջիններին մասնակցելու երէցփոխի ընտրութեանը, այն ժամանակ պ. Հաքիմեանը չէր կարող ասել, որ նրանց ընտրողները չունին իրաւունք նրանց հաշիւ պահանջելու։

Նոր երէցփոխի կողմնակիցները առաջնորդական հրահանգից են բռնում և հաշիւ պահանջում, նախկին երէցփոխն էլ առաջնորդական հրահանգից է բռնում և դրանց հաշիւ չէ տալիս։ Իրերի այս դրութեան մէջ բնական էր, որ կատարուէր այն՝ ինչ որ կատարուեցաւ. ս. Սինոդը միջամտեց այդ գործին և չճանաչեց նոր երէցփոխի կողմնակիցների պահանջը, նոր երէցփոխի ընտրութիւնը։

Քամոյենց եկեղեցու գործերի վերաբերութեամբ պահպանվում է նախկին դրութիւնը՝ status quo-ն։

Քննութիւնից յետոյ կը յայտնուի, թէ Քամոյենց եկեղեցու վէճը ինչ լուծումն ստացաւ։

Այդ լուծումը պէտք է որ ամենին հետաքրքրէ, որովհետև, ինչպէս վերն ասեցինք, Քամոյենց եկեղեցու վէճը բովանդակում է իւր մէջ այնպիսի խնդիրներ, որոնց արդար և նպատակայարմար լուծումն բոլոր եկեղեցիների համար էլ կարևոր են։

Որովհետև մամուլն էլ այդ վէճի վերաբերութեամբ պէտք է որ դիրք բռնէր, որ շատ բնական է, հետաքրքիր է տեսնել, թէ նա այդ առթիւ ինչ մտք յայտնեց և ո՞ր հայեցակէտը պաշտպանեց։

Այդ մասին մի ուրիշ անգամ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՆՆԱ ՍԱՐՈՅԵԱՆ

Վէպ

—

ՆԱՄԱԿ Ա.

Թիֆլիս, սեպտեմբերի 6-ին 1880.

Իմ սիրելի Հռիփսիմէ, իմ անգին քոյրիկ,

Անսպասելի նամակդ ինձ շատ ուրախացրեց և միևնոյն ժամանակ շատ բարկացրեց։ Մի՞թէ դու կարծում ես, որ ես երբ և իցէ կարող կը լինիմ—մինչև անգամ եթէ այդ կամենամ էլ—մոռանալ նրան, որ մանկութեանս ժամանակից ի վեր իմ ամենասիրելին, իմ ամենասրտակից ընկերուհին է եղել, որին ամեն ժամանակ և ամեն դէպքում համաձայն կերպով յայտնել եմ սրտիս բոլոր գաղտնիքները և որ կիսել է տխրութիւնս, կրկնապատկել է ուրախութիւնս։ «Դու ինձ մոռացար, Աննա, դու ինձ մոռացար», դառնութեամբ բացականչում ես դու նամակիդ մէջ։ Եւ ես չեմ հասկանում, թէ այդ ինչ կասկած է (թէպէտ և հաստատ կարող էլ անուանել այն զգացմունքին, որով դու գրել ես այդ բառերը), որ ծնել է քո մէջ մեր անջրեւոր խնդիրը, թէ ո՞վ է մի եկեղեցու ծուխը և ո՞վ է ժամաւորը, և այդ երկուսի մէջ ի՞նչ տարբերութիւն կայ։ Մենք դարձնենք մեր ուշադրութիւնը դեռ Քամոյենց եկեղեցու նոր երէցփոխի ընտրութեան առթիւ երկու հակառակ կողմի միմեանց դէմ բռնած դիրքի և այդ դիրքերը պաշտպանելու ժամանակ գործ դրած միջոցների և յայտնած մտքերի վերայ։

Նորընտիր երէցփոխի կողմնակիցները պահանջում են հաշիւ նախկին երէցփոխից՝ հիմնելով իրենց պահանջը հայ ժողովրդի դարևոր վայելած ընտրութեան իրաւունքի և—առաջնորդական հրահանգի վերայ։

Նախկին երէցփոխի կողմնակիցները պահանջում են, որ նա հաշիւը չտայ և իր պաշտօնից չհեռանայ, որովհետև նոր երէցփոխի ընտրութիւնը անկանոն է, հետևաբար նոր երէցփոխ չպէտք է ընտրուած համարել։ Իրանք էլ իրենց պահանջը հիմնում են հայ ժողովրդի դարևոր վայելած ընտրութեան իրաւունքի և—առաջնորդական հրահանգի վերայ՝ առաջնորդական յանձնաժողովին, որին նախագահել է առաջնորդը»։

Այստեղից երևում է, որ նախկին երէցփոխ պ. Ֆ. Հաքիմեանը հաշիւ տալուց չէ փախչում, այլ չէ ճանաչում, չէ ընդունում իրենից այսօր հաշիւ պահանջողների իրաւունքը։

Ընթերցողը տեսնում է մտքերի շփոթութիւնը և տեսնում է, որ այդ ամենի պատճառը հրահանգն է։

Վիճող երկու կողմն էլ իրենց վէճը ուղիղ ճանապարհի վերայ դրած կը լինեն, եթէ հրահանգը մէկ կողմը թողնեն և միմիայն Հայաստանեայց եկեղեցուց հայ ժողովրդին աւանդած ընտրողական իրաւունքի վերայ հիմնուելով միմեանց դէմ վիճեն։ Այն ժամանակ, օրինակ, նոր երէցփոխի ընտրողները մեծ իրաւունքով կարող էին ասել պ. Հաքիմեանին այն, ինչ որ այժմս չեն կարող ասել։ Նրանք կարող էին ասել. «պարոն, քեզ ո՞վ է իրաւունք տուել մի որև է յանձնաժողովի հաշիւ տալ, դու մեր եկեղեցու երէցփոխանն ես, այս եկեղեցու ժողովուրդն է քեզ երէցփոխ ընտրել, նրան պարտական ես դու հաշիւ տալ»...

Այդպէս խօսելու իրաւունք ունենալու համար նոր երէցփոխին ընտրողները առաջնորդական հրահանգներով չպէտք է ընտրուէին անէին և իրենց (երեկ Քամոյենց եկեղեցի մտածները) չպէտք է թոյլ տային խլելու երէցփոխի ընտրութեանը մասնակցելու իրաւունքը նրանցից, որոնք Քամոյենց եկեղեցին պահել պահպանել ես շրսելու օրից ա 20—30 տարի է այդ եկեղեցին են յաճախում և այդ եկեղեցու համար երէցփոխներ ընտրում, ինչպէս ընտրել են իւր ժամանակին պ. Ֆ. Հաքիմեանին։ Նրանք պէտք է թոյլ տային և այդ վերջիններին մասնակցելու երէցփոխի ընտրութեանը, այն ժամանակ պ. Հաքիմեանը չէր կարող ասել, որ նրանց ընտրողները չունին իրաւունք նրանց հաշիւ պահանջելու։

Նոր երէցփոխի կողմնակիցները առաջնորդական հրահանգից են բռնում և հաշիւ պահանջում, նախկին երէցփոխն էլ առաջնորդական հրահանգից է բռնում և դրանց հաշիւ չէ տալիս։ Իրերի այս դրութեան մէջ բնական էր, որ կատարուէր այն՝ ինչ որ կատարուեցաւ. ս. Սինոդը միջամտեց այդ գործին և չճանաչեց նոր երէցփոխի կողմնակիցների պահանջը, նոր երէցփոխի ընտրութիւնը։

Քամոյենց եկեղեցու գործերի վերաբերութեամբ պահպանվում է նախկին դրութիւնը՝ status quo-ն։

Քննութիւնից յետոյ կը յայտնուի, թէ Քամոյենց եկեղեցու վէճը ինչ լուծումն ստացաւ։

Այդ լուծումը պէտք է որ ամենին հետաքրքրէ, որովհետև, ինչպէս վերն ասեցինք, Քամոյենց եկեղեցու վէճը բովանդակում է իւր մէջ այնպիսի խնդիրներ, որոնց արդար և նպատակայարմար լուծումն բոլոր եկեղեցիների համար էլ կարևոր են։

Որովհետև մամուլն էլ այդ վէճի վերաբերութեամբ պէտք է որ դիրք բռնէր, որ շատ բնական է, հետաքրքիր է տեսնել, թէ նա այդ առթիւ ինչ մտք յայտնեց և ո՞ր հայեցակէտը պաշտպանեց։

Այդ մասին մի ուրիշ անգամ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՆՆԱ ՍԱՐՈՅԵԱՆ

Վէպ

—

ՆԱՄԱԿ Ա.

Թիֆլիս, սեպտեմբերի 6-ին 1880.

Իմ սիրելի Հռիփսիմէ, իմ անգին քոյրիկ,

Անսպասելի նամակդ ինձ շատ ուրախացրեց և միևնոյն ժամանակ շատ բարկացրեց։ Մի՞թէ դու կարծում ես, որ ես երբ և իցէ կարող կը լինիմ—մինչև անգամ եթէ այդ կամենամ էլ—մոռանալ նրան, որ մանկութեանս ժամանակից ի վեր իմ ամենասրտակից ընկերուհին է եղել, որին ամեն ժամանակ և ամեն դէպքում համաձայն կերպով յայտնել եմ սրտիս բոլոր գաղտնիքները և որ կիսել է տխրութիւնս, կրկնապատկել է ուրախութիւնս։ «Դու ինձ մոռացար, Աննա, դու ինձ մոռացար», դառնութեամբ բացականչում ես դու նամակիդ մէջ։ Եւ ես չեմ հասկանում, թէ այդ ինչ կասկած է (թէպէտ և հաստատ կարող էլ անուանել այն զգացմունքին, որով դու գրել ես այդ բառերը), որ ծնել է քո մէջ մեր անջրեւոր խնդիրը, թէ ո՞վ է մի եկեղեցու ծուխը և ո՞վ է ժամաւորը, և այդ երկուսի մէջ ի՞նչ տարբերութիւն կայ։ Մենք դարձնենք մեր ուշադրութիւնը դեռ Քամոյենց եկեղեցու նոր երէցփոխի ընտրութեան առթիւ երկու հակառակ կողմի միմեանց դէմ բռնած դիրքի և այդ դիրքերը պաշտպանելու ժամանակ գործ դրած միջոցների և յայտնած մտքերի վերայ։

Նորընտիր երէցփոխի կողմնակիցները պահանջում են հաշիւ նախկին երէցփոխից՝ հիմնելով իրենց պահանջը հայ ժողովրդի դարևոր վայելած ընտրութեան իրաւունքի և—առաջնորդական հրահանգի վերայ։

Նախկին երէցփոխի կողմնակիցները պահանջում են, որ նա հաշիւը չտայ և իր պաշտօնից չհեռանայ, որովհետև նոր երէցփոխի ընտրութիւնը անկանոն է, հետևաբար նոր երէցփոխ չպէտք է ընտրուած համարել։ Իրանք էլ իրենց պահանջը հիմնում են հայ ժողովրդի դարևոր վայելած ընտրութեան իրաւունքի և—առաջնորդական հրահանգի վերայ՝ առաջնորդական յանձնաժողովին, որին նախագահել է առաջնորդը»։

Այստեղից երևում է, որ նախկին երէցփոխ պ. Ֆ. Հաքիմեանը հաշիւ տալուց չէ փախչում, այլ չէ ճանաչում, չէ ընդունում իրենից այսօր հաշիւ պահանջողների իրաւունքը։

Ընթերցողը տեսնում է մտքերի շփոթութիւնը և տեսնում է, որ այդ ամենի պատճառը հրահանգն է։

Վիճող երկու կողմն էլ իրենց վէճը ուղիղ ճանապարհի վերայ դրած կը լինեն, եթէ հրահանգը մէկ կողմը թողնեն և միմիայն Հայաստանեայց եկեղեցուց հայ ժողովրդին աւանդած ընտրողական իրաւունքի վերայ հիմնուելով միմեանց դէմ վիճեն։ Այն ժամանակ, օրինակ, նոր երէցփոխի ընտրողները մեծ իրաւունքով կարող էին ասել պ. Հաքիմեանին այն, ինչ որ այժմս չեն կարող ասել։ Նրանք կարող էին ասել. «պարոն, քեզ ո՞վ է իրաւունք տուել մի որև է յանձնաժողովի հաշիւ տալ, դու մեր եկեղեցու երէցփոխանն ես, այս եկեղեցու ժողովուրդն է քեզ երէցփոխ ընտրել, նրան պարտական ես դու հաշիւ տալ»...

Այդպէս խօսելու իրաւունք ունենալու համար նոր երէցփոխին ընտրողները առաջնորդական հրահանգներով չպէտք է ընտրուէին անէին և իրենց (երեկ Քամոյենց եկեղեցի մտածները) չպէտք է թոյլ տային խլելու երէցփոխի ընտրութեանը մասնակցելու իրաւունքը նրանցից, որոնք Քամոյենց եկեղեցին պահել պահպանել ես շրսելու օրից ա 20—30 տարի է այդ եկեղեցին են յաճախում և այդ եկեղեցու համար երէցփոխներ ընտրում, ինչպէս ընտրել են իւր ժամանակին պ. Ֆ. Հաքիմեանին։ Նրանք պէտք է թոյլ տային և այդ վերջիններին մասնակցելու երէցփոխի ընտրութեանը, այն ժամանակ պ. Հաքիմեանը չէր կարող ասել, որ նրանց ընտրողները չունին իրաւունք նրանց հաշիւ պահանջելու։

Նոր երէցփոխի կողմնակիցները առաջնորդական հրահանգից են բռնում և հաշիւ պահանջում, նախկին երէցփոխն էլ առաջնորդական հրահանգից է բռնում և դրանց հաշիւ չէ տալիս։ Իրերի այս դրութեան մէջ բնական էր, որ կատարուէր այն՝ ինչ որ կատարուեցաւ. ս. Սինոդը միջամտեց այդ գործին և չճանաչեց նոր երէցփոխի կողմնակիցների պահանջը, նոր երէցփոխի ընտրութիւնը։

Քամոյենց եկեղեցու գործերի վերաբերութեամբ պահպանվում է նախկին դրութիւնը՝ status quo-ն։

Քննութիւնից յետոյ կը յայտնուի, թէ Քամոյենց եկեղեցու վէճը ինչ լուծումն ստացաւ։

Այդ լուծումը պէտք է որ ամենին հետաքրքրէ, որովհետև, ինչպէս վերն ասեցինք, Քամոյենց եկեղեցու վէճը բովանդակում է իւր մէջ այնպիսի խնդիրներ, որոնց արդար և նպատակայարմար լուծումն բոլոր եկեղեցիների համար էլ կարևոր են։

Որովհետև մամուլն էլ այդ վէճի վերաբերութեամբ պէտք է որ դիրք բռնէր, որ շատ բնական է, հետաքրքիր է տեսնել, թէ նա այդ առթիւ ինչ մտք յայտնեց և ո՞ր հայեցակէտը պաշտպանեց։

Այդ մասին մի ուրիշ անգամ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՆՆԱ ՍԱՐՈՅԵԱՆ

Վէպ

—

ՆԱՄԱԿ Ա.

Թիֆլիս, սեպտեմբերի 6-ին 1880.

Իմ սիրելի Հռիփսիմէ, իմ անգին քոյրիկ,

Անսպասելի նամակդ ինձ շատ ուրախացրեց և միևնոյն ժամանակ շատ բարկացրեց։ Մի՞թէ դու կարծում ես, որ ես երբ և իցէ կարող կը լինիմ—մինչև անգամ եթէ այդ կամենամ էլ—մոռանալ նրան, որ մանկութեանս ժամանակից ի վեր իմ ամենասրտակից ընկերուհին է եղել, որին ամեն ժամանակ և ամեն դէպքում համաձայն կերպով յայտնել եմ սրտիս բոլոր գաղտնիքները և որ կիսել է տխրութիւնս, կրկնապատկել է ուրախութիւնս։ «Դու ինձ մոռացար, Աննա, դու ինձ մոռացար», դառնութեամբ բացականչում ես դու նամակիդ մէջ։ Եւ ես չեմ հասկանում, թէ այդ ինչ կասկած է (թէպէտ և հաստատ կարող էլ անուանել այն զգացմունքին, որով դու գրել ես այդ բառերը), որ ծնել է քո մէջ մեր անջրեւոր խնդիրը, թէ ո՞վ է մի եկեղեցու ծուխը և ո՞վ է ժամաւորը, և այդ երկուսի մէջ ի՞նչ տարբերութիւն կայ։ Մենք դարձնենք մեր ուշադրութիւնը դեռ Քամոյենց եկեղեցու նոր երէցփոխի ընտրութեան առթիւ երկու հակառակ կողմի միմեանց դէմ բռնած դիրքի և այդ դիրքերը պաշտպանելու ժամանակ գործ դրած միջոցների և յայտնած մտքերի վերայ։

Նորընտիր երէցփոխի կողմնակիցները պահանջում են հաշիւ նախկին երէցփոխից՝ հիմնելով իրենց պահանջը հայ ժողովրդի դարևոր վայելած ընտրութեան իրաւունքի և—առաջնորդական հրահանգի վերայ։

Նախկին երէցփոխի կողմնակիցները պահանջում են, որ նա հաշիւը չտայ և իր պաշտօնից չհեռանայ, որովհետև նոր երէցփոխի ընտրութիւնը անկանոն է, հետևաբար նոր երէցփոխ չպէտք է ընտրուած համարել։ Իրանք էլ իրենց պահանջը հիմնում են հայ ժողովրդի դարևոր վայելած ընտրութեան իրաւունքի և—առաջնորդական հրահանգի վերայ՝ առաջնորդական յանձնաժողովին, որին նախագահել է առաջնորդը»։

Այստեղից երևում է, որ նախկին երէցփոխ պ. Ֆ. Հաքիմեանը հաշիւ տալուց չէ փախչում, այլ չէ ճանաչում, չէ ընդունում իրենից այսօր հաշիւ պահանջողների իրաւունքը։

Ընթերցողը տեսնում է մտքերի շփոթութիւնը և տեսնում է, որ այդ ամենի պատճառը հրահանգն է։

Վիճող երկու կողմն էլ իրենց վէճը ուղիղ ճանապարհի վերայ դրած կը լինեն, եթէ հրահանգը մէկ կողմը թողնեն և միմիայն Հայաստանեայց եկեղեցուց հայ ժողովրդին աւանդած ընտրողական իրաւունքի վերայ հիմնուելով միմեանց դէմ վիճեն։ Այն ժամանակ, օրինակ, նոր երէցփոխի ընտրողները մեծ իրաւունքով կարող էին ասել պ. Հաքիմեանին այն, ինչ որ այժմս չեն կարող ասել։ Նրանք կարող էին ասել. «պարոն, քեզ ո՞վ է իրաւունք տուել մի որև է յանձնաժողովի հաշիւ տալ, դու մեր եկեղեցու երէցփոխանն ես, այս եկեղեցու ժողովուրդն է քեզ երէցփոխ ընտրել, նրան պարտական ես դու հաշիւ տալ»...

Այդպէս խօսելու իրաւունք ունենալու համար նոր երէցփոխին ընտրողները առաջնորդական հրահանգներով չպէտք է ընտրուէին անէին և իրենց (երեկ Քամոյենց եկեղեցի մտածները) չպէտք է թոյլ տային խլելու երէցփոխի ընտրութեանը մասնակցելու իրաւունքը նրանցից, որոնք Քամոյենց եկեղեցին պահել պահպանել ես շրսելու օրից ա 20—30 տարի է այդ եկեղեցին են յաճախում և այդ եկեղեցու համար երէցփոխներ ընտրում, ինչպէս ընտրել են իւր ժամանակին պ. Ֆ. Հաքիմեանին։ Նրանք պէտք է թոյլ տային և այդ վերջիններին մասնակցելու երէցփոխի ընտրութեանը, այն ժամանակ պ. Հաքիմեանը չէր կարող ասել, որ նրանց ընտրողները չունին իրաւունք նրանց հաշիւ պահանջելու։

Նոր երէցփոխի կողմնակիցները առաջնորդական հրահանգից են բռնում և հաշիւ պահանջում, նախկին երէցփոխն էլ առաջնորդական հրահանգից է բռնում և դրանց հաշիւ չէ տալիս։ Իրերի այս դրութեան մէջ բնական էր, որ կատարուէր այն՝ ինչ որ կատարուեցաւ. ս. Սինոդը միջամտեց այդ գործին և չճանաչեց նոր երէցփոխի կողմնակիցների պահանջը, նոր երէցփոխի ընտրութիւնը։

Քամոյենց եկեղեցու գործերի վերաբերութեամբ պահպանվում է նախկին դրութիւնը՝ status quo-ն։

Քննութիւնից յետոյ կը յայտնուի, թէ Քամոյենց եկեղեցու վէճը ինչ լուծումն ստացաւ։

Այդ լուծումը պէտք է որ ամենին հետաքրքրէ, որովհետև, ինչպէս վերն ասեցինք, Քամոյենց եկեղեցու վէճը բովանդակում է իւր մէջ այնպիսի խնդիրներ, որոնց արդար և նպատակայարմար լուծումն բոլոր եկեղեցիների համար էլ կարևոր են։

Որովհետև մամուլն էլ այդ վէճի վերաբերութեամբ պէտք է որ դիրք բռնէր, որ շատ բնական է, հետաքրքիր է տեսնել, թէ նա այդ առթիւ ինչ մտք յայտնեց և ո՞ր հայեցակէտը պաշտպանեց։

Այդ մասին մի ուրիշ անգամ։

ԵՒՍՏԻՆ.—Եթէ մի գործ ձգտում ես ճիշտ ու ժ. ժամուն վերջացնել, ապա ոչ մի ժամ կամ րոպէ մի՛ կորցրու, որովհետև ամէն մի ժամ ու րոպէ իրենց մէջ մեծ գործեր են պարունակում։ Ժամանակը... ժամանակը ոսկի է, ասում են մեզ ամերիկացիները։ Ժամանակը ոսկի է, կրկնում եմ և ես, բայց ոչ միայն ոսկի, այլ և ամէն ինչ, որ մարդ կարող է ձեռք բերել աշխարհի վրայ։ Ժամանակը ոսկի է, որովհետև նրա միջոցով մարդ կարող է ոսկի ձեռք բերել։ Ժամանակը ոսկի է, որովհետև նրա միջոցով մարդ կարող է ամէն ինչ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀՀ ԱԺ ընտրությունների կենտրոնական հանձնաժողովի նիստը

ՀՀ ԱԺ ընտրությունների կենտրոնական հանձնաժողովի (ԿՀ) նիստը տեղի ունեցավ հոկտեմբերի 28-ին՝ ժամը 15:00-ին, ԿՀ նիստերի դահլիճում:

Նիստին մասնակցում էին ԿՀ անդամներ՝ Ռուբեն Ռուբինյանը, Արմեն Ամիրյանը, Արմեն Գրիգորյանը, Արմեն Դանիելյանը, Արմեն Զաքարյանը, Արմեն Թադևոսյանը, Արմեն Խաչատրյանը, Արմեն Հարությունյանը, Արմեն Մարտիրոսյանը, Արմեն Մկրտչյանը, Արմեն Նազարյանը, Արմեն Պետրոսյանը, Արմեն Ռշտունիը, Արմեն Սարգսյանը, Արմեն Վարդանյանը, Արմեն Տիգրանյանը, Արմեն Ֆարմանյանը, Արմեն Քոչարյանը, Արմեն Օհանյանը, Արմեն Ֆիրդուսյանը, Արմեն Ֆրունզեն, Արմեն Ֆրունզեն, Արմեն Ֆրունզեն

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

ԱՆԳԼԻԱ.—*Զինման խնդիրը դարձել է Անգլիայի համար օրուայ խնդիրը ոչ միայն պարլամէնտում, այլ և փողոցում։ Մայիսի 2-ին, օրինակ, Սիտրում կայացաւ մի մեծ ժողով, ուր հաւաքուած էին բազմաթիւ ծովապետները, գեներալները և պարլամէնտի անդամներից շատերը։ Լօրդ Կաբլ Բէրեսֆօրդն այդտեղ խօսեց մի ճառ, որի մէջ յարձակվում էր լօրդ Սալսբիւրիի վրայ, որ մինչ այժմ գեռ ոչինչ դրական պատասխան չէ տուել բանակի և նաւատորմղի մասին։*

Անցեալներն էլ կազմուած էր մասնագէտներից մի մեծ ժողով, որի մէջ որոշուել է դիմել երկրի առևտրականներին, արդիւնաբերողներին և արդիւնագործողներին, որպէս զի նրանք հոգան երկրի պաշտպանողական դրութեան մասին։

—Վերջին ժամանակներս գերմանական թերթերն էլ սկսել են յարձակուել Անգլիայի վրայ, որ նա շատ Թոյլ է պահում իւր ոյժերը, չէ աշխատում զօրացնել նրանց...։

Զարմանալի է, որ Անգլիայի պատերազմական ոյժերի Թուլութիւնը մինչև վերջին ժամանակներս ոչ մի աղմուկ չէր բարձրացրել, Թէև դա յայտնի էր շատերին և այդ մասին լսելի էին լինում հատ ու կտոր ձայներ, մինչդեռ վիկտորիա Թագուհու դէպի Բերլին արած ուղևորութիւնից յետոյ սկսան այդ մասին այնպիսի մի աղմուկ բարձրացնել, որ մարդ ակամայ հարցնում է ինքն իրեն, Թէ ինչ է պատահել։ Ո՞ւր է մօտալուտ վտանգը։

ԹԻՒՐՔԻԱ.—*Վիեննայի «Pol. Corresp.»-ին կ. Պօլսից հաղորդում են, որ այս ամառ սպասում են, որ անպատճառ ապստամբութիւն կը ծագի Մակեդոնիայում։*

—Փոքր Ասիայում երերի դրութիւնը չափազանց լարուած են համարում Լօնդօնում։

ՖՐԱՆՍԻԱ.—*Թէև մի կողմից լսվում են ձայները, որոնք Բուլանժէին վտանգաւոր մարդ են համարում Ֆրանսիայի հասարակապետութեան համար, և նորանոր պատրաստութիւնները են տեսնում նրա և նրա յարուցած շարժման դէմ կռուելու համար, բայց մեւս կողմից էլ կան լրագիրները, որոնք արդէն Բուլանժէի գործը վերջացած են համարում։ Այսպէս, օրինակ, «Paris» Թերթը, որ Պարիզում ամենատարածուած Թերթն է, հաշվում է Բուլանժէի աջողութիւնները ու անաջողութիւնները։ Իսկբեան դէպարտամէնտում ալ. Բուլանժէն նոյնպէս յարուցել էր իւր կանդիդատութիւնը, բայց գլորուեց, առանց նոյն իսկ պահեցնելու Հենց այնտեղ էլ հասկացնելու Հենց այնտեղ էլ հասարակապետականների կողմից ներկայացրած կանդիդատների Թիւը։ Նա նոյնպիսի պարտութիւն կրեց ինչպէս Դօրդոնեան դէպարտապմէնտում, նոյնպէս և Լուարալի, Մարնի, Վերնի Մարնի, Օդեան և Վերնի-Սավոյեան դէպարտամէնտներում, ուր յաղթութիւնը մնաց հասարակապետականների կողմը։ Բուլանժէն յաղթող էր հանդիսանում այնտեղ, ուր հասարակապետականների և նրանց հակառակորդների ոյժերը հաւասարազօր էին։ Նրա կատակից մեծամասնութիւնը կազմվում էր շվոթուած և լրբերի մասին ոչինչ որոշ գաղափար չունացող ընտրողներից. միայն դրանց շնորհիւ Բուլանժէն ընտրուեց Դօրդոնեան և Լիւսիասլին դէպարտամէնտներում...։ Աւելացնենք սրան և այն*

սարսափելի ֆիասկոն, որ նա կրեց ամեն տեղ եղած մունիցիպալիտէների ընտրութիւնների միջոցին, ուր ընտրուողները գլխաւորապէս հասարակապետականներ էին։

—Այժմ Ֆրանսիայում էլ, ինչպէս Անգլիայում, օրակարգի խնդիրը է երկիրը զինելու խնդիրը։ Պարիզից ստացուած հեռագիրները ցոյց են տալիս, որ պահանջվում է 30,000 ֆրանկ՝ Ֆրանսիայի հերոքները ամրացնելու համար։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բելլե՛տ-պայԹուցիկ մի նոր նիւԹ.—Շվէդացի կարլ Լամմը գտել է մի նոր պայԹուցիկ նիւԹ, որ անցեալները բերելով Ֆրանսիա, մի քանի փորձեր արեց Պարիզի շրջակայքում բոլոր պետութիւնների ներկայացուցիչների ներկայութեամբ։ Բելլետը կազմուած է ազօտաԹթուային ամմիակից և կրկինազօտային բէնզինի խառնուրդից. դա դեղին աւազի նման մի բան է, բաւական Թեթև, շատ չոր և առանց հոտի. նա չէ ենԹարկվում եղանակի փոփոխութիւններին, անդադար է չփման և, նրան պատրաստելիս և նրան գործադրելիս ոչինչ վտանգ չէ կարող լինել։ Նա բորբոքվում է միայն պատրոյկի մօտիկ շօշափումից, բայց բորբոքուած միջոցին, չնայելով նրա փոքր քանակութեան, աւելի զօրաւոր է քան պիրօկսիլինից կամ ուրիշ նիւԹերից պատրաստուող դինամիտները։ Փորձի համար ընտրութիւն էր եղել Աբժէնտէյեան քարահանքը, որին ներկայ էին 30 ինժեներներ և շատ քիմիկոսներ։ Լամմը շվէդական մի սպայի օգնութեամբ 150 խորանարդի մեՃութեամբ ժայռի մէջ փորել տուեց 3 մետր և այնտեղ լցրեց 1,250 գրամմ բելլետ, որ 20 երկվայրկեանի մէջ ահագին ժայռը փշրեց։ ՊայԹումի ձայնը համեմատաբար քիչ էր։ Նոյն փորձը կրկնեցին ուրիշ հինգ քարաժայռերի վրայ ևս։ Այնուհետև 200 գրամմ բելլետով ծրարը դրին երկաԹուղու բէկսի առաջ, մի վայրկեանի մէջ բէկսը կտոր-կտոր եղաւ և 100 մետր բարձրութիւն Թռաւ օդի մէջ։ Մի փոքրիկ խրճիԹի մէջ ձգեցին բելլետով լցրած մի ռումբ, որ ծակելով խրճիԹը, ինքն էլ հազարաւոր կտորների բաժանուեց։ Պարոն Լամմը ուզեց ապացուցանել, որ առանց նրա ևս չինած պատրոյկին, բելլետը չէ այլևս ուժ։ այդ նպատակով նա վերցրեց մի գնդակ բելլետով լցրած, մուրճի հարուածով տափակացրեց նրան և ձգեց այրուող կրակի մէջ, ուր մի պայԹում տեղի չունեցաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՀԻՒՍԻՍԱՑԻՆ ԴՈՐՁԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

ԱԹԻՆՔ, 12 Մայիսի.—Թագուհին այսօր Կօրֆուից Կ. Պօլսի վրայով ուղևորեցաւ դէպի Օդեսա։

ԲԵՐԼԻՆ.— Այսօր կատարուեց պրինց Հենրիխի ամուսնութեան հանդէսը Հէսսէնեան պրինցէսս Իրինի հետ։

ՊԱՐԻԶ.—Այստեղ երեւացին հինգհարիւր ֆրանկանոց կեղծ դրամներ։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 13 Մայիսի.—Երէկ համարեա բոլոր բանկերը իրենց կլիէնտներին տեղեկացրին դիսկոնտի չափը փոխատուութեան մէջ մինչև տարեկան 7½% բարձրանալը։

Պետական խորհրդին առաջարկուած է ճանապարհների հաղորդակցութեան և ֆինանսների մինիստրների հաղորդագրութիւնը ռուսական հացահատիկների առևտուրի բարձրանալու մասին։ Նախագծվում է ռուսական բոլոր երկաթուղիների վրայ հաստատել կանոնաւոր փոխատուութիւն պետական բանկի հաշուից՝ հացահատիկների գրաւականով։ «Гражданинъ»-ը լսել է, որ գվարդիայի և Պետերբուրգի զինուորական շրջանի գլխաւոր հրամանատարը յունիսին և յուլիսին կայցելէ Տուլօն, Սէրգիեվսկի վանքը (Լաւրա) և միջին Ռուսիայի միւս քաղաքները, ուր զօրահանդէս կկատարէ։ Ճանապարհորդութիւնը երեք շաբաթից աւելի չի տևիլ։

Նոյն լրագիրը հաղորդում է, որ պետական կալուածների մինիստրը երէկ բարձրագոյն պալատը ներկայացրեց մինիատուրեան հենց նոր տպուած լիսունամեակի պատմութիւնը, որ եօթ հատոր է կազմում։

Խմբագիր-Հրատարակիչ

ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՅԱՏՑԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԻՍԿԱԿԱՆ Է ԴՈՐ ԾԱՐԱՆԻ ԱՅՍ ԴՐՈՇՄՈՎ ՄԻԱՑՆ

ՄԻ՛ ՀԱՅԱՀԻՐ

Մեզքա-Բուսեղէն-Մայրց-Լիստրակտ և շաքարեղէններ։

Լ. Գ. ՊԻՇՑ ԵԻ ԸՆԿ. ԲՐՅՍԼԱՎՈՒՄ

Գինն է,—մի շիշը 1 ր. 25 կ. և 2 ր. 40 կ. շաքարեղէնները 30 և 50 կոպէկ։

Գլխաւոր պահեստն է Ռուսիայի համար՝ Պետերբուրգ, Վ. Աուրլիսի մօտ, Բօյշ. Մօսկայա, № 17.

Վաճառվում է,—թնիփլիսում, դեղատնային ապրանքների վաճառման կովկասեան ընկերութիւն, և Վ. Դսլնիակ։ Ճանապարհածախսը առանձին

(Մ. 4852) 32—29

ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

երեւելութիւն «թնիփլիս» կայարանում

Գնում է

ԲաԹումի, պօստային.	8 ժ. 49 վ. առ.
Բագու, ,,	10 ժ. 46 վ. եր.
Սուրամի, ապ. մար. գն.	3 ժ. 21 վ. ց.
Ազատաֆա, խառն գն.	8 ժ. 20 վ. առ.

Գալիս է

ԲաԹումից, պօստ.	10 ժ. 15 վ. եր.
Բագուից, »	8 ժ. 6 վ. առ.
Սուրամից, ապ. մարդ.	8 ժ. 24 վ. առ.
Ազատաֆայից, խ. գն.	8 ժ. 18 վ. եր.

Ներսիսեան Հայոց Հոգևոր Դպրոցի Հոգաբարձական խորհրդարանում Մայիս ամսոյս 25-ին երեկոյեան 8 ժամին, լինելու է աճուրդ (առանց կրկնաճրդի) կապալով տալու Աւետիք Փիրոյեանցից Դպրոցին ընծայած կալուածքը, որը գտանվում է Սօլդատսկի փողոցում № № 6 և 11։ ՊալմանաԹուղԹը կարելի է կարդալ Հոգաբարձութեան դիւանատան մէջ ամեն օր, բացի կիւրակէից և տօներից առաւօտեան 10—ց12 ժամն։

Հոգաբարձու Թամամշեանց

Գործավար Բ. Հասան Զալալեանց

3—3

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴ. ԴԱՐԱՆՈՒՄ յունիս ամսի 1-ին, երեկոյեան 8 ժամին, լինելու է Ա. ՃՈՒՐԴ (առանց կրկնաճրդի) կապալով տալու 21 կրպակները, որոնք գտնվում են դպրոցական հրապարակի վերայ, Վանայ եկեղեցու մօտ։ ՊայմանաԹուղԹը կարելի է կարդալ Հոգաբարձութեան դիւանատան մէջ ամեն օր, բացի կիւրակէից և տօներից, առաւօտեան 10—ց12 ժամն։

Հոգաբարձու Թամամշեանց

Գործավար Բ. Հ. Զալալեան

3—1

ԽԱՐԿՈՎ ՐՈՒՖԻ

ՀԻՒՐԱՆՈՑ

(Մ. 18742)

ՐԸՐՆԱՑԱ ԵԻ ՈՒՆԻՎԵՐՍԻՏԵՏՍԿԱՑԱ ՓՈՂՈՑՆԵԻ ԱՆԿԱՆԸ

Սենեակները 75 կ. մինչև 5 ր., բոլոր յարմարութիւններով կահաքեր գնացքների մօտ՝ մէկ հոգու համար 30 կ., երկուսի համար 40 կ. Հաշուելով և բերը։ Առաջնակարգ ճաշարան. նախաճաշը 30 կ., ճաշը 60 կ. մինչև 2 ր., ընԹրևքը՝ 40 կոպէկ։ Օրինակելի գինու պահեստ։

☛ 10 օրից աւելի մնացողին զեղչում։

Խնդրվում է հասցէն յիշել 13—6

ԴՕԿՏՕՐ ԼԷՆԳԻԼԻ

ԿԵԶՈՒ ԲԱԼԱՍԱՆ

Մի սրուակի գինն է 1 ր. 65 կոպէկ։

ԴՕԿՏՕՐ ԼԷՆԳԻԼԻ ՕՊՊՕ ՊՕՄԱԴ	ԴՕԿՏՕՐ ԼԷՆԳԻԼԻ ԲՕՆԶԵԱՆ ՕՃԱՌ
ո և է կօլդ-կրեմից լաւ է մի ամանը 1 րուբլի.	½ կտորը 50 կ., ¼ կտորը 35 կ.

Ուղարկելու ծախսը առանձին է հաշվում։ Վաճառվում է Ռուսիայի բոլոր դեղավաճառանոցներում և դեղատներում։ Գլխաւոր պահեստը բոլոր Ռուսիայի համար է Վ. Ա. ՈՒԻՐԻԽԻ մօտ, Պետերբուրգում, Սարէմեաննայա, 4.

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ.—Դեղատնային ապրանքների վաճառման Կովկասեան ընկերութեան, և Դրիվնակի մօտ։ 46—25

ՌՅԻՒՀ ՄԻՍԱՐ ԵՐԱՄՏԵՆՅԱՆ

ՍԱԼԻՆԻՑ ԷՋՄԻԱՆՓԻՆ

Նկարագիրը

ՈՒԽՏԱՒՈՐ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Բաղմաթիւ գովասանականներով

Գինն է 50 կոպէկ

Դիմել «Նոր-Դար»-ի խմբագրութեան։ (Ս.) Ռ—14

ՋԻՅՈՒՆՅԻՆԵՐԻ ՕԳՏԻՆ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

„ԱՐԵՒԵԼՅԱՆ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐ“

Դաշնամուրի համար

1) Vivace
2) Հայոց եղանակ.
3) Բաղերզուրմի եղանակ.
4) Ձարճախումն.
5) Հայոց եղանակ.
6) Թիֆլիսի զուռնա.
7) Քրդի եղանակ.
8) Նախիջևանի Չվիլների եղանակ.
9) Իջաս պարսկական.
10) Պարսկական եղանակ.
11) Մօլդավական պար.

Գինն է 1 րուբլի։ Ձանապարհածախսի համար պէտք է վճարել 11 կոպէկ մարքայով։

Դիմել «Նոր-Դար»-ի խմբագրութեան, Թիֆլիսում։

ВОСТОЧНЫЕ МОТИВЫ
для фортепіано

1) Vivace
2) Армянскій мотивъ.
3) Башибузукскій мотивъ
4) Нападеніе.
5) Армянскій мотивъ.
6) Тифлисская зурна.
7) Курдынскій мотивъ.
8) Мотивъ Нахичеванск. водовозовъ.
9) Иджасъ, Персидскій мотивъ.
10) Персидскій мотивъ.
11) Молдавскій танецъ.

MOTIFS ORIENTEAUX
Pour le Piano

Цѣна 1 руб. и 11 к. (марками).

Можно получать въ ред. «Норъ-Даръ», въ Тифлисѣ.

(խմ.) X—29

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 13-го Мая 1888 г. Տպարան Լ. Գ. Կրամարէնկոյի Типографія Л. Г. Крамаренко, Гол. пр., д. Читахова.